IDENTITY BETWEEN LIMITS: SEXUALITY AND QUEER LITERATURE IN SICK LOVE BY CECILIA ȘTEFĂNESCU

Alexandra Ruscanu
PhD. Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: The paper explores the search for sexual identity and the dilemmas of self-discovery in contemporary Romanian queer literature, with Cecilia Ștefănescu's novel Sick Love *as the main point of reference. Published during a period of cultural and social redefinition, Cecilia Ștefănescu's work brings to the forefront an authentic portrayal of intimate relationships through the perspective of the main character, Kiki, whose love life is marked by a dual attraction to two characters with strongly contrasting identities: Alex, her childhood friend, and Renato, a young, magnetic megalomaniac. By analyzing Kiki's relationships, the paper discusses the complexity of queer identity and the challenges posed by social pressures, personal choices, and the need for acceptance. The study highlights the ways in which Romanian literature succeeds in deconstructing stereotypes and addressing sensitive themes such as fluid love, isolation, and sexual identity, all within a social framework where traditional norms still play a predominant role. By examining the protagonist's inner conflicts and ambivalent relationships, the paper underscores Cecilia Ștefănescu's contributions to Romanian queer literature and the significance of her work in the broader process of validation and visibility for the LGBTQ+ community in the Romanian literary space. Thus, the research emphasizes the role of queer literature not only as a reflection of identity but also as a means of expressing the complex universe of the self in relation to others, highlighting the importance of representation and acceptance of diversity in contemporary Romanian literature.*

Keywords: identity, queer, erotism, sexuality, femininity

Proza douămiistă, emergentă în contextul tranziției sociale și culturale din România post-comunistă, se distinge printr-o abordare inovatoare și provocatoare, caracterizată prin explorarea diversității identitare și a sexualității în moduri care contravin normelor tradiționale. Spre deosebire de literatura românească anterioară, care adesea prezenta o viziune conservatoare și lineară asupra identității, proza douamiistă, inclusiv operele Ceciliei Ștefănescu, îmbrățișează complexitatea și fluiditatea identităților, subliniind astfel contradicțiile și ambiguitățile ce derivă din experiențele subiective. Această literatură nu se limitează doar la nararea unor povești personale, ci se angajează într-o discuție mai amplă despre marginalizare și opresiune, explorând teme precum sexualitatea *queer*, relațiile interumane și căutarea autonomiei individuale într-o societate în continuă schimbare. Astfel, proza douamiistă devine un spațiu de reflecție critică asupra condiției umane, evidențiind tensiunile dintre identitate și normativitate, dar și posibilitățile de subversiune ale canonului literar românesc preexistent.

Literatura queer din România, deși relativ tânără și în continuare marginală, a cunoscut o evoluție semnificativă, în special după căderea regimului comunist, când schimbările sociale și deschiderea culturală au permis o mai mare libertate de exprimare a identităților non-normative. În perioada comunistă, reprezentările identităților queer erau aproape inexistente în spațiul literar public, influențate de cenzură și de moralitatea restrictivă impusă de regimul de atunci, în care orice deviație de la normele impuse era privită ca o amenințare la adresa „purității" ideologice. Această omisiune sistematică a dus la o lipsă de diversitate în reprezentarea identităților, iar literatura queer a rămas subdezvoltată și nereprezentată în mod autentic, în ciuda faptului că regăsim câteva texte reprezentative și în această perioadă (v. *Principele* de Eugen Barbu, 1969).

După 1989, liberalizarea culturală și accesul la curente literare și teoretice occidentale au facilitat apariția unor voci noi, care au început să abordeze deschis teme queer, vizând atât explorarea intimității, cât și reflectarea diversității de gen și sexualitate. Printre primele teme dezvoltate în literatura queer românească s-au numărat conflictele interioare legate de autoacceptare, experiențele de marginalizare și alienare, precum și nevoia de auto-exprimare autentică. Romanul *Travesti* de Mircea Cărtărescu, publicat în 1994, reprezintă o piatră de temelie pentru evoluția literaturii queer românești, fiind una dintre primele opere din perioada postcomunistă care abordează teme legate de ambiguitatea și fluiditatea identității sexuale. În contextul postcomunismului românesc, marcat de o eliberare a discursurilor marginale, *Travesti* reușește să provoace normele narative și culturale, pătrunzând în spațiul intim al individului cu o sinceritate rar întâlnită în literatura autohtonă până la acel moment. Romanul contribuie astfel la deconstrucția tiparelor identitare rigide și deschide un spațiu de reflecție asupra tematicilor queer, fără să ofere răspunsuri definitive, dar sugerând fluiditatea dorinței și a identității. Aceste teme se regăsesc, de exemplu, și în *Legături bolnăvicioase* de Cecilia Ștefănescu, un roman fundamental din acest punct de vedere, care explorează nuanțele relațiilor intime queer într-o manieră psihologică și reflectivă. Autoarea reușește să pună în prim-plan personaje multidimensionale și conflicte interioare ce depășesc sfera sexualității, atingând aspecte ale sinelui și ale presiunilor sociale care limitează libertatea personală.

Literatura română, marcată de norme sociale rigide și o imagine idealizată a identității naționale, a avut o lungă reticență față de reprezentarea sexualității neconvenționale. Sexualitatea „prohibită" a fost percepută ca o alteritate, frecvent asociată cu influențe etnice externe, precum „viciul" oriental. Această percepție reflectă o separare strictă între identitatea națională, văzută ca pură și patriarhală, și aspectele considerate străine, subliniind o respingere a diversității sexuale în favoarea unei patriarhalități idealizate, așa cum arată și Angelo Mitchievici: „Scriitorii români au păstrat o reală reticenţă faţă de sexualitatea prohibită, iar „libertatea moravurilor" din fiecare epocă nu a încuvinţat-o niciodată pe deplin, asociind-o cu o alteritate circumscrisă cel mai adesea etnic, ca viciu turcesc sau grecesc, impropriu poporului român şi aurei sale mioritice de patriarhalitate"[1].

Judith Butler joacă un rol esențial în conturarea teoriei queer prin conceptul său de *performativitate a genului*, expus în lucrări precum *Gender Trouble*. Butler argumentează că identitatea de gen nu este o esență fixă, ci o construcție socială rezultată din repetiția constantă a comportamentelor, gesturilor și limbajului. Această viziune subliniază că normele de gen și sexualitate sunt create și menținute prin acte performative, ceea ce deschide calea pentru o înțelegere mai fluidă și variată a identității queer. Prin aceasta, Butler contesta ideile tradiționale despre identitate, contribuind astfel la o literatură queer care reflectă multitudinea și diversitatea experiențelor umane.

Feminismul lesbian, așa cum este articulat de Adrienne Rich în eseul său seminal *Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence*, reprezintă o critică a normelor sociale și culturale care impun heterosexualitatea ca standard exclusiv pentru femei. Rich susține că, în societățile patriarhale, heterosexualitatea nu este doar o preferință sexuală, ci o constrângere sistemică ce limitează autonomia și identitatea femeilor. Adrienne Rich argumentează că relațiile dintre femei, în special cele lesbiene, sunt adesea marginalizate sau ignorate în cadrul discursului feminist tradițional. Ea subliniază că aceste relații nu doar că contestă normele heteronormative, dar constituie și un spațiu de eliberare, de explorare a identității și dorinței. Astfel, lesbianismul devine o formă de rezistență împotriva patriarhatului, care nu doar că

[1] Angelo Mitchievici, *Sexualitatea damnată şi literatura gay românească* în Revista „Dilema Veche", 24 septembrie 2018, disponibil online: https://dilemaveche.ro/sectiune/dileme-on-line/sexualitatea-damnata-si-literatura-gay-romaneasca-625587.html, accesat: 31.10.2024.

oferă o alternativă la normele impuse, dar și un mod de a redefini conceptul de iubire și de comunitate feminină.

Rich îndeamnă la o reevaluare a experiențelor lesbiene, subliniind necesitatea de a le integra în mișcarea feministă mai largă. Această abordare provoacă stereotipurile și prejudecățile care percep lesbianismul ca o deviație, recunoscând în schimb că identitatea lesbiană este o parte legitimă și vitală a experienței umane. În acest context, feminismul lesbian nu este doar o celebrare a diversității sexualității feminine, ci și un apel la solidaritate și acțiune colectivă, adresându-se atât femeilor heterosexuale, cât și celor lesbiene, pentru a lupta împreună împotriva opresiunilor multiple. Prin aceste argumente, Rich nu doar că contribuie la validarea identităților lesbiene, dar conturează și o platformă teoretică pentru înțelegerea dinamicii relațiilor de gen și sexualitate în cadrul feminismului contemporan, având un impact semnificativ asupra discuțiilor despre identitate și opresiune. Această teorie a deschis drumul pentru o explorare mai profundă a modului în care identitățile queer pot coexista și interacționa în contextul mai larg al inegalităților sociale.

Proza douamiistă, emergentă în România anilor ’80 și ’90, se distinge printr-o subversivitate vizibilă și o explorare profundă a identităților marginale, fiind un răspuns la constrângerile sociale și politice ale vremii. Aceasta adoptă o abordare experimentală, combinând stiluri narative variate și teme de introspecție, accentuând alienarea și confuzia identitară. Autorii din această perioadă, precum Mircea Cărtărescu și Cecilia Ștefănescu, au folosit proza ca un spațiu pentru a aborda sexualitatea, etnicitatea și alte forme de alteritate, contribuind la o reprezentare mai diversă a experiențelor umane.

Estetica discontinuității în proza douamiistă se manifestă prin ruperea de structurile narative tradiționale, având ca scop reflectarea unei realități fragmentate și haotice. Autorii acestei perioade explorează teme precum criza identitară și efemeritatea valorilor, utilizând tehnici narative inovatoare, cum ar fi fragmentarea, narațiunile multiple și perspectivele alternative. Aceste metode subliniază natura fluidă și instabilă a identității, punând accent pe căutarea sinelui într-un context social în continuă schimbare. Astfel, cititorul este provocat să se confrunte cu polifonia experienței umane, fără a fi ghidat de convențiile literare anterioare.

Proza douamiistă se distinge prin reprezentarea subiectivității, oferind perspective intime ale personajelor aflate adesea în situații de marginalizare și izolare. Aceste perspective subiective aduc în prim-plan gândurile, emoțiile și conflictele interioare ale personajelor, punând în evidență realitățile complexe ale existenței lor. Autorii caută să ofere o voce celor care se confruntă cu stereotipuri și prejudecăți, contribuind astfel la o mai bună înțelegere a diversității experiențelor umane. Această focalizare pe subiectivitate invită cititorii să empatizeze cu personajele și să reflecteze asupra propriei lor identități.

Critica normelor sociale este o altă trăsătură esențială a prozei douamiiste, care reexaminează conceptele de gen și sexualitate prin explorarea identităților queer și a relațiilor interumane. Autorii abordează teme sensibile, provocând cititorii să conteste normele tradiționale și să reflecteze asupra ceea ce constituie normalitatea. Această critică se manifestă printr-o analiză profundă a relațiilor interumane, subliniind conflictele și tensiunile care apar din întâlnirea diverselor identități. Prin intermediul acestei explorări, proza douamiistă contribuie la un dialog mai larg despre acceptare și vizibilitate, atât în literatură, cât și în societate.

Romanul *Legături bolnăvicioase* al Ceciliei Ștefănescu ocupă un loc semnificativ în literatura queer românească datorită modului în care reușește să abordeze și să umanizeze identitățile și relațiile queer într-un context cultural marcat, în mod tradițional, de norme restrictive și stereotipuri heteronormative. Relevanța romanului roman rezidă în deconstrucția sensibilă a conceptului de intimitate queer și în explorarea dimensiunii emoționale și psihologice a personajelor, aspecte rar abordate în literatura română contemporană până la acel moment.

Prin redarea unei povești de dragoste între două femei, Ștefănescu aduce în prim-plan temele identității sexuale și fluidității, dar și luptele interioare și exterioare ale celor care trăiesc în afara normelor tradiționale. Romanul transcende simpla expunere a unei experiențe queer și devine un spațiu de meditație asupra felului în care intimitatea, dorința și iubirea sunt percepute și trăite într-o societate ce, deși în schimbare, încă păstrează urme de intoleranță și prejudecată. Astfel, *Legături bolnăvicioase* deschide noi direcții pentru literatura queer românească, oferind vizibilitate unor realități marginalizate și contribuind la crearea unui discurs literar despre diversitate și autenticitate identitară.

Romanul abordează teme esențiale care conturează identitatea umană, precum iubirea fluidă, izolarea emoțională și ambivalența identitară. Protagonista, Kiki, navighează între atracțiile față de două personaje contrastante, Alex și Renato, evidențiind natura fluidă a dorinței care depășește granițele tradiționale ale iubirii. Această dinamică subliniază nu doar diversitatea relațiilor intime, ci și dificultatea de a se adapta la normele sociale, care amplifică izolarea și confuzia identitară. Prin această explorare, romanul rezonează profund cu dilemele contemporane ale individului queer, reflectând tensiunile dintre acceptarea de sine și presiunea societală.

Cecilia Ștefănescu reușește să surprindă conflictele interioare ale protagonistei Kiki, care devin un microcosmos al dilemelor identității queer. Atracția față de Alex, o figură familiară din copilărie, este însoțită de o ambivalență emoțională. Kiki trăiește o nostalgie pentru legătura lor strânsă, dar este totodată conștientă de presiunea societală care impune o viziune rigidă asupra iubirii și a relațiilor. Această tensiune se traduce într-o anxietate constantă, în care Kiki se simte împinsă între dorința de a experimenta iubirea platonică și frica de a-și asuma o identitate romantică și sexuală. Relația romantică și sexuală dintre Kiki și Alex ilustrează tensiunea dintre dorință și repulsie, sugerând o dinamică toxică, încă din primele pagini ale romanului: „Observ cu un mic dezgust că stă cu tălpile goale pe gresia soioasă a băii și îmi spun să fiu vigilentă în cazul în care ar dori să urce-n pat. [...] Se-ntoarce dintr-o mișcare șurub în partea opusă și-și înfinge picioarele reci pe spatele meu. Simt atunci ciudat cum closetul mi se revarsă lent pe spate și mi se prelinge de-a lungul pielii tocmai săpunită cu smocuri din cele mai fine. Plăcerea îmi furnică pielea.”[2]. Atitudinea lui Kiki față de Alex, caracterizată prin „micul dezgust”, evidențiază o atracție care coabitează cu disconfortul, reflectând natura ambivalentă a relației lor. Această dualitate scoate în evidență fragilitatea identităților lor și constrângerile sociale care influențează interacțiunile lor, punând accent pe dorințele și emoțiile în contextul explorării sexualității queer. Plăcerea și disconfortul se împletesc, subliniind nevoia de acceptare și libertate, dar și temerile legate de vulnerabilitate și intimitate. Relația lor devine un microcosmos al conflictelor identitare și al constrângerilor sociale, ilustrând frământările unei generații în căutarea sinelui într-un peisaj emoțional și cultural haotic.

Coordonata erotică dintre Kiki și Alex pornește candidă, inocentă și cu jocuri aproape naive, urmând să se amplifice pe parcusrul romanului. Totuși, urmele dependenței emoționale sunt ușor vizibile încă de la început: „Cîteodată ne despărțeam în mijloc de drum, ea îndreptându-se spre mesele copiase la care visa cu voce tare, eu hoinărind mai departe fără țintă, vagabondînd cu ochii semiînchiși prin orașul semipustiu. Nu mă simțeam deloc singură, fiindcă știam că acasă (casa noastră de împrumut) mă aștepta Alex, cu fața lipită de fereastră”[3]. Se instaurează o legătură care transcende simplele interacțiuni sociale. Chiar și în momentele de separare fizică, Kiki nu se simte singură, deoarece prezența lui Alex îi oferă un sentiment de apartenență și siguranță. Imaginea lui Alex „cu fața lipită de fereastră” subliniază o așteptare plină de dorință, întărind ideea că relația lor este caracterizată de un

[2] Cecilia Ștefănescu, *Legături bolnăvicioase*, Ediția a III-a, Editura Polirom, Iași, 2011, pp. 11-12.
[3] *Ibidem*, p. 15.

sentiment de nevoie reciprocă. Această dependență devine un mecanism de suport emoțional, dar și o sursă de confuzie, reflectând dinamica dintre iubire și posesiune. Kiki, în hoinăreala sa, găsește în Alex nu doar un refugiu, ci și o parte esențială a identității sale, evidențiind modul în care relația lor devine o ancoră în haosul existenței lor cotidiene.

Pe de altă parte, relația lui Kiki cu Renato este în esență una superficială, servind drept paravan pentru sentimentele pe care le are față de Alex. Legătura dintre cei doi se articulează mai degrabă ca un construct performativ și defensiv, menită să camufleze atracția sa autentică și față de Alex. Prin această conexiune aparent convențională cu Renato, Kiki încearcă să se alinieze normelor heteronormative și să evite disonanțele pe care atracția sa pentru Alex le generează în propriul său proces de auto-definire. Interacțiunile cu Renato funcționează, astfel, ca o simulare a intimității, substituind veritabilele sale impulsuri emoționale și erotice, care o leagă de Alex la un nivel visceral și subliminal. Această relație, redusă la formalism, trădează o luptă interioară între dorința autentică și imperativele sociale.

Aceste conflicte interioare sunt emblematice pentru experiența queer, evidențiind cum interacțiunile sociale și așteptările culturale influențează percepția de sine. Kiki nu este doar o simplă spectatoră a acestor tensiuni; ea devine o reprezentare a celor care se află la intersecția mai multor identități, oscilând între autoacceptare și nevoia de conformare. Astfel, romanul Ceciliei Ștefănescu reușește să ofere o voce autentică celor care se confruntă cu dilemele identitare, invitând cititorii să reflecteze asupra iubirii, a izolării și a căutării de sine într-un context social adesea ostil față de diversitate.

Presiunile sociale și constrângerile cu care Kiki se confruntă în relațiile sale devin factori decisivi în conturarea percepției sale de sine și a identității sale fluid. Relația cu Alex, prietena din copilărie, ilustrează o zonă de confort și familiaritate, dar totodată o restricție asupra exprimării autentice a dorinței sale. Kiki simte că așteptările societății de a se conforma normelor tradiționale de gen și sexualitate creează o tensiune constantă între ceea ce simte și ceea ce se așteaptă de la ea.

Dinamica de tensiune reflectă nu doar individualitatea lui Kiki, ci și realitatea multor indivizi queer care se află într-o continuă căutare a acceptării de sine. Constrângerile externe, manifestate prin așteptările sociale și normele de comportament, contribuie la izolarea emoțională și la conflictele interioare, evidențiind lupta pentru autenticitate într-un mediu adesea ostil față de diversitate. Astfel, romanul lui Ștefănescu nu doar că abordează teme de identitate și dragoste, ci și critică subtil normele sociale care limitează exprimarea liberă a sinelui, invitând cititorii să reflecteze asupra condiției umane în contextul unei societăți în continuă schimbare.

Izolarea personală și socială a lui Kiki se dovedește a fi un factor crucial în conturarea dilemelor sale identitare. Această izolare se manifestă atât pe plan emoțional, cât și social, influențând profund percepția sa asupra identității. Kiki trăiește o tensiune între nevoia de acceptare din partea celor din jur și dorința de a se exprima liber, ceea ce generează conflicte interioare.

Dorința de a fi acceptată o face să se conformeze așteptărilor externe, în timp ce, simultan, aspiră să își exploreze identitatea în mod autentic. Această dualitate o împinge în direcții opuse: pe de o parte, căutând validare în relația cu Alex, iar pe de altă parte, simțindu-se atrasă de libertatea emoțională promisă de Renato. Izolarea, astfel, nu este doar o stare fizică, ci și o condiție psihologică care adâncește ambivalența și confuzia ei identitară.

Conflictul dintre nevoia de acceptare și libertatea de exprimare devine o temă centrală, punând în evidență experiența queer. Kiki trebuie să navigheze între dorința de a se conforma normelor societale și nevoia de a se autodefini, rezultând o căutare continuă a sinelui într-un mediu care, în mod constant, îi contestă autenticitatea. Această tensiune rezumă nu doar drumul personal al protagonistei, ci și o realitate universală pentru mulți indivizi queer care se confruntă cu dileme similare într-o societate adesea intolerantă.

Sexul devine pentru Kiki o veritabilă cale de afirmare și modelare a identității sale, funcționând ca un instrument prin care ea își explorează propria subiectivitate și își negociază relația cu normele sociale și așteptările externe, după cum subliniază și Florina-Elena Pîrjol: „sex punctuates the heroine's sexual 'ripening' and it is often taken into context with exploring the world. Although varied and unusual – from masturbation and lesbianism to the half-consumed incest with Sandu, the narrator's brother – the sexual experiences in the book do not have aggressive vocalization and gratuity that are specific to autofiction. They are over-aestheticized"[4]. Prin interacțiunile sale intime, Kiki nu doar caută plăcerea, ci sondează limitele propriei identități sexuale și existențiale. Fiecare experiență devine un mod de a înțelege dorințele sale, punându-și în scenă corporalitatea pentru a dezvălui sau chiar a masca fațete ale sinelui profund și contradictoriu. În această explorare, sexul capătă o funcție esențială de revelare a fluidității și ambivalenței identității sale, un spațiu în care își contestă și reformulează identitatea într-un context de atracții și respingeri contradictorii. Astfel, intimitatea fizică îi permite o desprindere de rolurile impuse de societate și o imersiune într-un spațiu de autenticitate, în care își poate contura un sine coeziv, în ciuda fragmentării impuse de realitatea exterioară. Identitatea feminină a personajului Kiki este, astfel, în strânsă corelație cu sexualitatea sa debordantă și necondiționată, în timp ce corpul său se transformă într-un vehicul, un instrument esențial în construirea unei identități.

Cecilia Ștefănescu subminează stereotipurile asociate cu identitatea queer printr-o abordare profundă și nuanțată a relațiilor intime. Kiki, protagonista, este un personaj complex, a cărei viață emoțională nu se încadrează în constrângerile tradiționale ale sexualității binare. Prin explorarea dorințelor sale față de Alex și Renato, romanul evidențiază nu doar diversitatea atracțiilor, ci și contradicțiile și ambivalențele care vin cu acestea.

În contrast cu stereotipurile care prezintă identitatea queer ca fiind simplistă sau excesivă, Ștefănescu oferă o reprezentare autentică, în care vulnerabilitatea relațiilor sunt esențiale. Kiki se confruntă cu sentimente de izolare și confuzie, dar și cu dorința de conexiune, ceea ce subliniază natura fluidă a identității queer și evidențiază realitatea că experiențele nu pot fi reduse la etichete sau la generalizări.

Prin construirea unor relații interumane bogate și profunde, romanul reușește să critice normele sociale care limitează expresia sexualității și să invite cititorii să reflecteze asupra valorilor tradiționale. Astfel, *Legături bolnăvicioase* devine un instrument literar care deconstruiește prejudecățile și oferă o viziune plină de empatie asupra vieții intime queer, stabilind o punte de legătură între identitate, dorință și acceptare. Acest roman contribuie, prin urmare, la o înțelegere mai amplă a ființei umane în contextul diversității sexuale, promovând o acceptare mai largă a identităților neîncadrate în convenții rigide.

Romanul joacă un rol esențial în creșterea vizibilității și validării comunității LGBTQ+ în cultura românească contemporană. Prin intermediul unei narațiuni care se concentrează asupra experiențelor intime și emoționale ale protagonistului, romanul contribuie la demistificarea și normalizarea diversității sexuale în societatea românească, adesea conservatoare și rigidă în gândire.

Reprezentarea nuanțată a relațiilor queer nu doar că oferă o platformă literară pentru subiectele adesea marginalizate, dar și validează trăirile și identitățile acestor indivizi. Kiki, personajul central, devine astfel o voce care reflectă provocările și dilemele identității queer, explorând simultan teme precum iubirea fluidă și căutarea acceptării. Prin aceste explorări, romanul devine un instrument de sensibilizare, îndemnând cititorii să reevalueze concepțiile preconcepute despre sexualitate și să îmbrățișeze o viziune mai inclusivă asupra identității umane.

[4] Florina-E lena Pîrjol, *Corporeality and Sexuality in Women's Autofictions: A Few Romanian Examples*, în *Gender in Focus: Identities, Codes, Stereotypes and Politics*, Andreea Zamfira, Christian de Montlibert, Daniela Radu (eds.), Barbara Budrich Publishers, Toronto, 2018, p. 152.

În plus, contribuția operei lui Ștefănescu la literatura queer românească nu se limitează doar la reprezentarea diversității, ci se extinde și la contestarea normelor sociale și culturale, provocându-le și invitând la reflecție. Prin abordarea deschisă a temelor controversate, romanul contribuie la o conversație mai amplă despre acceptarea comunității LGBTQ+ în societatea românească, promovând astfel un climat de empatie și înțelegere. Această vizibilitate literară nu doar că afirmă existența comunității queer, ci și subliniază importanța recunoașterii drepturilor și identităților acesteia în cadrul cultural și social românesc.

Romanul *Legături bolnăvicioase* de Cecilia Ștefănescu își afirmă locul ca un pilon fundamental în literatura queer românească, având un impact semnificativ asupra percepției identităților sexuale și asupra discursului literar contemporan. Prin explorarea profundă a temelor precum fluiditatea sexuală, izolarea și criza identitară, romanul oferă o viziune complexă și nuanțată asupra experiențelor queer, contestând stereotipurile și normele sociale tradiționale.

Prin prisma personajului Kiki, cititorii sunt invitați să reflecteze asupra provocărilor emoționale și sociale cu care se confruntă indivizii care trăiesc în marginea normelor acceptate, aducând în discuție dilemele inerente ale căutării identității și ale acceptării de sine. Impactul acestui roman se extinde dincolo de paginile sale, influențând percepția publicului și contribuind la creșterea vizibilității comunității LGBTQ+ în societatea românească. În plus, opera Ceciliei Ștefănescu nu doar că îmbogățește literatura română, ci și deschide calea pentru discuții mai ample despre diversitate, toleranță și drepturile umane, promovând o cultură a acceptării și înțelegerii.

Astfel, *Legături bolnăvicioase* nu este doar un roman despre iubire și identitate; este un act literar de rezistență și afirmare, un apel la recunoaștere și validare a experiențelor queer într-o societate care, de multe ori, rămâne reticentă în fața diversității. Prin aceste contribuții, romanul consolidează un fundament pentru o literatură mai incluzivă, care surprinde nuanțele și bogăția experienței umane în toate formele sale.

BIBLIOGRAPHY

1. Butler, Judith, *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*, Routledge New York and London Press, 1999.
2. Glăvan, Gabriela, *Gay/Queer în literatura româna contemporană*, în *Philologica Jassyensia*, Vol. 21, Iss. 1, 2015, pp. 67-74.
3. Iovănel, Mihai, *Istoria literaturii române contemporane. 1990-2020*, Editura Polirom, Iași, 2021.
4. Lungeanu, Violeta-Teodora, *The Intertext as Discursive Subversion: Legături Bolnăvicioase/ Love Sick, Cecilia Ştefănescu*, în *Cultural Intertexts*, Year 1 Vol. 1-2/2014, pp. 188-205.

Mitchievici, Angelo, *Sexualitatea damnată și literatura gay românească* în Revista „Dilema Veche", 24 septembrie 2018, disponibil online: https://dilemaveche.ro/sectiune/dileme-on-line/sexualitatea-damnata-si-literatura-gay-romaneasca-625587.html, accesat: 31.10.2024.

5. Pîrjol, Florina-Elena, *Corporeality and Sexuality in Women's Autofictions: A Few Romanian Examples*, în *Gender in Focus: Identities, Codes, Stereotypes and Politics*, Andreea Zamfira, Christian de Montlibert, Daniela Radu (eds.), Barbara Budrich Publishers, Toronto, 2018, pp. 145-159.
6. Rich, Adrienne, *Compulsory heterosexuality and lesbian existence*, Routledge New York and London Press, 2006.
7. Ștefănescu, Cecilia, *Legături bolnăvicioase*, Ediția a III-a, Editura Polirom, Iași, 2011